

hogy e trikolornak utat nyissanak a politikai életbe, és így a Szerbiával való valamelyesféle érzelmi egységnek.

Szerbia címere: vörös mezőt négy részre osztó ezüst kereszt, s így az ország színe tulajdonkép[pen]: vörös-fehér. Szerbia szabadságharcában 1803–1814 a francia trikolor (kék-fehér-vörös) utánzásakép[pen] módosította országa színeit: vörös-kék-fehérre, hogy neki is trikolora legyen, mint a legtöbb országnak. *Szerbia ősrégi nemzeti színe a zöld (olajbogyó-zöld*, Oliven grün, sárgába hajló zöld). Ily színű volt Lázár cár lobogója a rigómezei ütközetben, közepén sz. Miklós képével; ilyen Csernovics Arzen patriarcha zászlója, mely alatt a szerbek 1690-ben ide bevonultak (olajbogyó-zöld sz. Miklós képével), ezen zászló maig is megvan a karlócai székesegyház kincstárában (ott láttam 10 év előtt); a szerbek azután is Magyarországon a török ellen egyszínű, szentképes zászlók alatt harcoltak, leginkább zöld vagy vörös zászló alatt.

Ha a szerbeknek hazánkban egyházi szín kell, ez csak a zöld lehet. A vörös-kék-fehér szín állítólagos egyházi használata, mert az egyházi életben tényleg eddig sem használták — csak ürügy nagyszerbiai rokonérzések ápolására.

Zombor, 1914. szeptember 15.

Dr. Margalits Ede s. k.

H

[1914 nov. 20]¹

*Belügyminiszteri átirat-fogalmazvány br. Skerlecz Iván horvát bánhoz
a Horvát-Szlavon-Dalmátországokban érvényes szerb nemzetiségi színhasználat tárgyában*

BM eln. 1917–11.857–9794/915 (ad 8200/914)
(Kézírással fogalmazvány)

Kívül és belül: bizalmas
Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjának

Miként Nmgod előtt talán ismeretes, a magyar kormány indítatva érezte magát arra, hogy a nyilvános helyeken és alkalmakkor használható színek kérdését a f. évi 8200. számú (másolatban idezárt) rendelettel szabályozza, hogy a kérdés végre is az egész országra kiterjedő és a jelenlegi viszonyoknak megfelelő megoldást nyerjen.

A rendeletben ki lévén mondva az, hogy a hazában élő nemzetiségek színei, *amennyiben azok idegen állam jelvényeivel nem azonosak*, (bizonyos feltételek mellett) használhatók — a rendelet helyes alkalmazásának biztosítása érdekében kívánatosnak mutatkozik annak a hiteles megállapítása, mely belföldi nemzetiségek színei azonosak idegen állam jelvényeivel?

Erre való tekintettel, valamint azért is,² mert a horvát-szlavon-dalmátországi m. kir. minisztériumból r. u. vett értesülés szerint Nmgod foglalkozik vagy csak nem rég foglalkozott a hazában élő szerb nemzetiség színeinek kérdésével: tisztelettel kérem, méltóztassék közölni velem, hogy az ott folyamatba tett tanulmányoknak mi volt az eredménye?

Érdekelne különben az is, hogy vajon 1894-ben³ — midőn értesülésem szerint az akkori bán úr a szerb színeknek a társországok területén való használatát engedélyezte — foglalkozott-e az

¹ A láttatkozás időpontja.

² Lapszéli megjegyzés: „Nb. Unkelhäuser [Károly] államtitkár úr telefonon közölte velem, s figyelmünkbe ajánlotta ismételtén, hogy kérjük át a bántól. — dr. Schr[eiber] s. k.”

³ M. f.: „P. d. Az erre vonatkozó adatok nem voltak a horvát minisztériumból beszerezhetőek.”

országos kormány részletesebben a kérdés *jogi* részével is, illetve, hogy megállapított-e a használni szokott színek sorrendje, valamint az a körülmény, vajon a használni szokott színek azonosak-e a szerb királyság lobogójával?

Bpest 914.

K XI/23 [?] fv. XII.22 Némethy v: XI/20. dr. Sch[reiber]

I

1914 nov. 20

Stenge Ferencnek, Baranya vármegye alispánjának Sándor János belügyminiszterhez intézett jelentése a szerb nyelvű külső feliratok eltávolítása tárgyában

BM eln. 1914–9779/914 (ad 8200/914)

(Gépellt eredeti irat)

Bizalmas!

Szám: 413/alisp. eln. 914.

8200/Eln. 1914.

Tárgy: a görög keleti szerb iskolákon, nemkülönben a szerb egyesületeken, hitelszövetkezeteken, a kereskedéseken stb. levő külső szerb fölírások eltávolítása

Magyar királyi Belügyminiszter Úr!

Budapest.

Annak folytán, hogy nemcsak közvetlen tapasztalatom, hanem az alám rendelt I-ső fokú rendőrhatalóságok jelentése szerint is a vármegyébéli görög keleti szerb népiskolák épületein a magyar nemzeti címer- és az iskola jellegét föltüntető magyar nyelvű fölíráson kívül az 1907:XXVII. tc. 17. §-ában foglalt határozott rendelkezés ellenére az 1805/V.K.M. 1908. számú körrendelet alapján eddig túrtan alkalmazva levő, az iskola jellegét megjelölő szerb fölírások úgy, mint a szerb egyesületek, hitelszövetkezetek épületein és kereskedéseken levő szerb fölírások a másajkúak és nemzetiségűek hazafias érzületére általában, de különösen a most folyó háborús viszonyok közt bántólag, sértőleg és ebből folyólag a kedélyekre állandóan izgatólag hat[nak], — nemcsak ezek, hanem magának a szerb ajkú lakosság nyugalmának is biztosítása és vele általán a közrend megóvása érdekében levőnek mutatkoznék, hogy a felsorolt épületeken levő szerb nyelvű fölírások rendőri úton eltávolíttatnának és eltávolítva tartatnának — a görög keleti szerb iskolaépületekre nézve pedig annál inkább, hogy a nem állami elemi iskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. tcikk 17. §-ában kifejezésre juttatott azon hazafias szempont, hogy az iskolás gyermekek lelkében a *magyar hazához* való ragaszkodás szelleme és a *magyar nemzethez* való tartozás tudata kifejlesztessék és megerősíttessék, és ennek a szempontnak érvényesülése okából leszögezett ama világos parancsoló rendelkezés, hogy az iskolaépületen *csak* a törvényhatóság és a község címere és az iskola községi, illetőleg felekezeti jellegét a törvényben megállapított kitételekkel megjelölő *magyar* nyelvű *külső fölirat* alkalmazása *van megengedve*, — a hivatkozott törvény végrehajtása tárgyában kiadott 76000/V.K.M. 1907. számú Utasítás 39. §-a szerint teljes egészében érvényesíttessék.

Figyelemmel azonban egyrészt Nagyméltóságodnak fönthivatkozott 8200/Eln. 1914. számú Körrendeletében kifejezett országos intentióira, másrészt a még nem hatálytalanított 1805/1908. számú